

Adnoddau

Cynnwys

Wyth Egwyddor Cynladwyedd

Heriau i Fusnesau

Gweithgynhyrchu Amaethyddol

Crynodeb o'r Pum Cyfalaf

Dadansoddi fy Musnes i gan
ddefnyddio'r Pum Cyfalaf

Cynllunio at Weithredu

Gwerthusiad

Delir yr hawlfraint ar y defnyddiau cyhoeddedig o brosiect PP4SD Prifysgol Abertawe, yn y fformadau argraffedig a chrynoddisg, gan yr awduron. Rydym yn cefnogi'r defnydd o'r defnyddiau, gan ofyn yn unig am i'r gydnabyddiaeth ganlynol gael ei rhoi bob tro y'u defnyddir:

"Datblygwyd y defnyddiau hyn gan dim PP4SD ym Mhrifysgol Abertawe, gyda mewnbwn arbenigol gan PP4SD y DU. Cefnogwyd y gwaith o'u datblygu a'u cynhyrchu gan Gronfa Manteisio ar Wybodaeth Llywodraeth Cynulliad Cymru a'r Gronfa Gymdeithasol Ewropeaidd dan Amcanion 1 a 3."

(Delir yr hawlfraint ar lawlyfr gwreiddiol PP4SD, y daw defnydd Prifysgol Abertawe'n rhannol ohono, gan Sefydliad y Gwyddorau Amgylcheddol.)

Wyth Egwyddor Cynaliadwyedd

- 1** Ni ddylai unrhyw ddefnyddiau a gloddir o'r ddaear fod yn drech na gallu'r amgylchedd i wasgaru, amsugno, ailgylchu neu wrthbwysu mewn modd arall eu heffeithiau niweidiol ar fodau dynol a'r amgylchedd
- 2** Ni ddylai sylweddau synthetig wrth iddynt gael eu gweithgynhychu a'u defnyddio fod yn drech na gallu'r amgylchedd i wasgaru, amsugno, ailgylchu neu wrthbwysu mewn modd arall eu heffeithiau niweidiol ar fodau dynol a'r amgylchedd
- 3** Ni ddylid peryglu amrywiaeth a chynhyrchiant biolegol ecosystemau
- 4** Dylid cynnal ecónomi iach, sy'n ffyddlon gynrychioli gwerth cyfalaf naturiol, dynol, cymdeithasol ac wedi'i weithgynhychu...
- 5** Dylai sgiliau, gwybodaeth ac iechyd unigolion dynol gael eu datblygu a'u defnyddio yn y modd mwyaf effeithiol posibl
- 6** Dylai cynnydd cymdeithasol a chyfiawnder gydnabod anghenion pawb
- 7** Rhaid wrth gydraddoldeb i genedlaethau'r dyfodol
- 8** Dylai strwythurau a sefydliadau hybu stiwardiaeth dros adnoddau naturiol a datblygiad pobl

Heriau i Fusnesau Gweithgynhychu Amaethyddol

Her	Ymateb	Goblygiadau ar gyfer datblygiad cynaliadwy	Heriau i'r sector
<p>Esiampl</p> <p>Anawsterau wrth ddenu/cadw gweithlu medrus. Gweithwyr hyfforddedig, a/neu brentisiaid yn gorffen eu prentisiaethau, yn gadael i ddechrau ar eu liwt eu hunain. Hefyd, ar ôl cael eu hyfforddi, gallant gael eu denu gan gwmnïau eraill sy'n cynnig arian a/neu amodau gwell.</p>	<p>Mwy o anogaeth i aros gyda'ch cwmni trwy adeiladu timau, e.e. sefydlu eich tîm pêl-droed bump bob ochr, eu cynnwys yn y broses benderfynu, gwranddo ar eu pryderon a'u syniadau. Cynnig cymelliannau ariannol, e.e. cynlluniau bonws seiliedig ar gynhyrchiant. Cynnig dyrchafiau o fewn y cwmni.</p>	<p>Positif: Mae anelu at recriwtio'n lleol a chadw'ch staff yn cael effaith fuddiol ar y gymuned leol, yn creu sefydlogrwydd i deuluoedd lleol, a hefyd mwy o sefydlogrwydd a chostau is i'r cwmni.</p> <p>Negyddol: Treulio mwy o amser gyda'r gweithwyr, yn gwranddo ar eu syniadau a'u pryderon. Llai o annibyniaeth gan y perchnogion yn y broses benderfynu.</p>	<p>Cynnydd yn y nifer o weithwyr tramor, sydd efallai'n gweithio am gyflog llai ac yn meddu ar sgiliau da eisoes. Mwy o symudedd ymhlith y gweithlu, a globaleiddio cyffredinol ym myd gweithgynhychu, h.y. gall y cyflenwyr / cwsmeriaid fod yn unrhywle neu symud i unrhywle yn y byd. Gostyngiad yn y nifer o bobl ifanc o wledydd Prydain sy'n ymgymryd â hyfforddiant mewn peirianeg/gweithgynhychu.</p>

Crynodeb o'r Pum Cyfalaf

Mae cyfalaf yn arfer cael ei ddeall fel cyfoeth cronodig ar ffurf buddsoddiadau, ffatrioedd a chyfarpar. Ond y gwir yw bod angen pum math o gyfalaf ar ein hecónomi ac ar bob cwmni os ydynt am weithredu fel y dylent.

Cyfalaf Naturiol

Mae cyfalaf naturiol yn unrhyw stoc neu lif o ynni a mater sydd yn ildio nwyddau a gwasanaethau gwerthfawr. Mae'n cynnwys:

- Adnoddau, y mae rhai ohonynt yn adnewyddadwy (pren, grawn, pysgod a dŵr), tra bod eraill na ellir eu hadnewyddu (tanwyddau ffosilaidd)
- Ceuffosydd sy'n amsugno, yn niwtralu neu'n ailgylchu gwastraffoedd
- Prosesau, megis rheolaeth hinsoddol.

Mae cyfalaf naturiol yn gwneud nid yn unig cyfalaf wedi'i weithgynhyrchu'n bosibl, ond bywyd ei hun hefyd.

Cyfalaf Dynol

Mae cyfalaf dynol yn cwmpasu ein hiechyd, ein gwybodaeth a'n sgiliau a'n cymhelliant, sydd i gyd yn angenrheidiol ar gyfer gwaith cynhyrchiol. Mae'n hanfodol helaethu cyfalaf dynol, trwy fuddsoddi mewn addysg a hyfforddiant er enghraifft, er mwyn i'r ecónomi ffynnu. Mae tlodi'n foesol anesgusodol ac yn gymdeithasol aneffeithiol am ei fod yn rhwystro miliynau o bobl rhag gwireddu eu potensial a chymryd rhan yn y broses o greu cyfoeth. Y sgiliau cynhenid yw'r rhai a drosglwyddir o genhedlaeth i genhedlaeth, y gallem fod mewn perygl o'u colli heddiw wrth inni brysuru i gofleidio technolegau newydd.

Cyfalaf Cymdeithasol

Cyfalaf cymdeithasol yw'r gwerth a ychwanegir at unrhyw weithgarwch neu broses economaidd trwy gydberthnasau a chydweithrediad dynol. Mae cyfalaf cymdeithasol yn cymryd ffurf strwythurau neu sefydliadau sy'n galluogi unigolion i gynnal a datblygu eu cyfalaf dynol mewn partneriaeth ag eraill. Mae'n cynnwys teuluoedd, cymunedau, busnesau, undebau llafur, marchnadoedd, ysgolion a sefydliadau gwirfoddol.

Cyfalaf wedi'i Weithgynhyrchu

Mae cyfalaf wedi'i weithgynhyrchu'n cwmpasu nwyddau materol, megis offer, peiriannau, adeiladau a ffurfiau eraill o isadeiledd, sy'n cyfrannu at y broses gynhyrchu, ond nad ydynt yn cael eu dihybyddu ynddi.

Cyfalaf Ariannol

Mae cyfalaf ariannol yn chwarae rôl bwysig yn ein hecónomi trwy adlewyrchu grym cynhyrchiol y mathau eraill o gyfalaf. Mae'n ei gwneud yn bosibl iddynt gael eu meddiannu a'u masnachu. Ond yn wahanol i'r mathau eraill, nid oes ganddo werth ynddo'i hun; boed ar ffurf cyfranddaliadau, bondiau neu arian papur; nid yw ei werth ond yn gynrychioliad o gyfalaf naturiol, dynol, cymdeithasol neu wedi'i gynhyrchu.

Dadansoddi fy Musnes i gan ddefnyddio'r Pum Cyfalaf

Gweithrediadau yn fy musnes i sy'n cynyddu neu'n lleihau'r cyfalaf	
Naturiol	
Dynol	
Cymdeithasol	
Wedi'i Weithgynhychu	
Ariannol	

Cynllunio at Weithredu

Ystyriwch un neu fwy o weithrediadau fydd, yn y tymor byr ac yn y tymor hir, yn gwella cynaliadwyedd eich busnes, a dadansoddwch y gweithrediadau hyn mewn perthynas â'r Pum Cyfalaf.

	Tymor byr	Tymor hwy
Naturiol		
Dynol		
Cymdeithasol		
Wedi'i Weithgynhyrchu		
Ariannol		

Gwerthusiad

Rhowch farc yn y golofn briodol:

0 = gwael, 3 = ardderchog, ac ychwanegwch eich sylwadau os mynnwch chi

Gweithgarwch	Yn peri ichi feddwl				Yn defnyddiol i'm busnes i				Sylwadau
	0	1	2	3	0	1	2	3	
Gweithgarwch rhagarweiniol									
Heriau, byd-eang a lleol									
Model y Pum Cyfalaf									
Astudiaeth achos									
Achos busnes dros Ddatblygiad Cynaliadwy									
Arferion cydlynol									
Rhoi syniadaeth systemau ar waith: Tasg 1									
Rhoi syniadaeth systemau ar waith: Tasg 2									
Cynllunio at Weithredu									

Sut bydd hyfforddiant PP4SD yn helpu eich cynllunio busnes?

A oes unrhywbeth arall y carech chi ei weld yn cael ei gynnwys yn y cwrs hyfforddiant? Os oes, byddai'r tîm PP4SD ym Mhrifysgol Abertawe'n falch o glywed oddi wrthyich chi. Yn wir, fe garem ni glywed unrhyw sylwadau sydd gennych chi. Diolch yn fawr!

Tim PP4SD, Adeilad Margam, Prifysgol Abertawe, Parc Singleton, Abertawe SA2 8PP. E-bost pp4sinfo@swansea.ac.uk